

Opracowała:

Alicja Guła

konsultant ds. wychowania przedszkolnego

Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu

KUFEREK TAJEMNIC

Przykładowe sposoby realizacji zadań pozwalających kształtować wybrane umiejętności podstawy programowej wychowania przedszkolnego

(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r. Nr 4, poz. 17)

Opowiadanie GUZIK

Podstawa programowa	Przykładowe umiejętności szczegółowe
1. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych. Wymagania:	
1) obdarza uwagą dzieci i dorosłych, aby rozumieć to, co mówią i czego oczekują; grzecznie zwraca się do innych w domu, w przedszkolu, na ulicy;	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stara się stosować zasady kulturalnego zwracania się do innych • stosuje formy grzecznościowe (przeproszenie, podziękowanie, uprzejme zapytanie) • właściwie interpretuje przekaz niewerbalny • kontroluje i analizuje własny przekaz niewerbalny • odczytuje intencje wyrażone mimiką (skupienie uwagi na twarzy)
2) przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (stara się współdziałać w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych;	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że jest współodpowiedzialny za dobrą atmosferę • podejmuje próby wspólnego rozwiązywania problemu • stara się porządkować przestrzeń wokół siebie • przestrzega prawa innych do zabawy
3) w miarę samodzielnie radzi sobie w sytuacjach życiowych i próbuje przewidywać skutki swoich zachowań;	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega konsekwencje braku odpowiedzialności w postępowaniu swoim i innych (wypuszczanie psów bez smyczy i kagańca) • podejmuje próby radzenia sobie w trudnych sytuacjach (np. spotkanie z groźnym psem) • podaje propozycje pozytywnych rozwiązań problemu (słońce rozwiązań)
Podstawa programowa	Przykładowe umiejętności szczegółowe
2. Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku Wymagania:	
5) utrzymuje porządek w swoim otoczeniu.	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje i porządkuje miejsce zabawy i pracy w przedszkolu • utrzymuje porządek w teczce z kartami pracy • czuje się współodpowiedzialny za estetykę sali
Podstawa programowa	Przykładowe umiejętności szczegółowe
3. Wspomaganie rozwoju mowy dzieci. Wymagania:	
1) zwraca się bezpośrednio do rozmówcy, stara się mówić poprawnie pod względem artykulatoryjnym, gramatycznym, fleksyjnym i składniowym;	<ul style="list-style-type: none"> • w rozmowie zwraca się bezpośrednio do rozmówcy • w logiczny sposób przedstawia (układa na <i>gałęzi logicznej</i>) przebieg wydarzeń • potrafi dostrzec błąd i poprawić • zadaje pytania w celu uporządkowania treści lub lepszego zrozumienia historii (opowiadania)

	<ul style="list-style-type: none"> • obdarza uwagę inne osoby wypowiadające się
2) mówi płynnie, niezbyt głośno, dostosowując ton głosu do sytuacji;	<ul style="list-style-type: none"> • z pomocą rekwizytów (mata <i>gałzka logiczna</i>) odtwarza treść opowiadania • wypowiada się bez lęku w parach (prezentowanie własnej gałęzi logicznej <i>Jeżeli spotkam groźnego psa, to.....</i>) • wykazuje się aktywnością werbalną w różnych sytuacjach społecznych (np. pomoc bohaterom opowiadania w rozwiązaniu problemu) • stosuje zróżnicowaną intonację -naśladuje głosy bohaterów opowiadania
3) uważnie słucha, pyta o niezrozumiałe fakty i formułuje dłuższe wypowiedzi o ważnych sprawach;	<ul style="list-style-type: none"> • słucha wypowiedzi innych bez przerywania im • utrzymuje kontakt słuchowy i wzrokowy z osobą mówiącą • stara się odróżnić żądania od potrzeb (<i>chmurka</i>) • potrafi określić dylemat jako wewnętrzny lub zewnętrzny • stara się precyzować cele i dążenia (ambitny cel - pozytywny cel) • dostrzega drobne cele (etapy) składające się na ambitny cel • zadaje pytania dotyczące wysłuchanego tekstu
4) w zrozumiały sposób mówi o swoich potrzebach i decyzjach.	<ul style="list-style-type: none"> • próbuje używać argumentów przemawiających za podjęciem decyzji (prezentacja własnych <i>chmurek</i>) • szuka sposobów pomocy bohaterom opowiadania, którzy tego potrzebują • komunikuje własne potrzeby i decyzje w sposób zrozumiały dla innych
<p>Podstawa programowa</p> <p>4. Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.</p> <p>Wymagania:</p>	<p>Przykładowe umiejętności szczegółowe</p>
1) przewiduje, w miarę swoich możliwości, jakie będą skutki czynności manipulacyjnych na przedmiotach (wnioskowanie o wprowadzanych i obserwowanych zmianach);	<ul style="list-style-type: none"> • planuje i przedstawia plan łączący czynność ze skutkiem (zabawa <i>Jeżeli..., to...</i> Karta nr 4) • manipuluje rysunkami i układa w różnej kolejności (elementy <i>drzewka ambitnego celu</i>) • używa przedmiotów, które pomogą zrozumieć skutki działania, próbuje stosować zamienniki wizualne (np. emotikony, strzałki, elementy wizualne narzędzi TOC) • formułuje proste wnioski • ustala jakie przeszkody utrudniają osiągnięcie ambitnego celu (lepienie bałwana)
2) grupuje obiekty w sensowny sposób (klasyfikuje) i formułuje uogólnienia typu: to do tego pasuje, te obiekty są podobne, a te są inne;	<ul style="list-style-type: none"> • grupuje symbole przedstawiające „przeszkody”, „cele pośrednie” • ogląda i porównuje obiekty – dostrzega różnice i podobieństwa, wzrokowo ocenia wielkość • rozumie zależność opartą na logicznych powiązaniach, wyjaśnia wzajemne relacje, grupuje obiekty i uzasadnia dlaczego powinny być razem, dlaczego pasują do siebie
3) stara się łączyć przyczynę ze skutkiem i próbuje przewidywać, co się może zdarzyć.	<ul style="list-style-type: none"> • układa historię obrazkową (zdjęcia do opowiadania) – podaje związki między obrazkami, ustala przebieg akcji • podaje skutki używając zwrotu „jeżeli..., to..(np. <i>Jeżeli spotkam groźnego psa, to ...</i>) wie, które zmiany są odwracalne, a które nie, rozumienie konsekwencje nieodwracalności (np. zgubiony guzik) • podaje skutki zachowań z własnego doświadczenia, próbuje analizować przyczyny (jeżeli będą odpowiednie warunki, to ulepimy bałwana) • przewiduje niektóre prawdopodobne zdarzenia (podaje prawdopodobne zakończenie historii/ zdarzenia)

<p>Podstawa programowa 6. Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych. Wymagania:</p>	<p>Przykładowe umiejętności szczegółowe</p>
<p>1) wie, jak trzeba zachować się w sytuacji zagrożenia i gdzie można otrzymać pomoc, umie o nią poprosić;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie w jakich sytuacjach konieczna jest szybka pomoc • potrafi przyjąć bezpieczną pozycję ciała w wypadku ataku groźnego psa (pozycja żółwia) • potrafi wezwać pomoc • sygnalizuje dorosłym konieczność pomocy innym
<p>3) zna zagrożenia płynące ze świata ludzi, roślin oraz zwierząt i unika ich;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w parku • zna podstawowe zasady bezpiecznego postępowania ze zwierzętami w domu • wie jakie niebezpieczeństwo grozi ze strony nieznanym mu zwierzęt – postępuje ostrożnie • rozumie, że zwierzęta należy traktować odpowiedzialnie
<p>5) próbuje samodzielnie i bezpiecznie organizować sobie czas wolny w przedszkolu i w domu; ma rozeznanie, gdzie można się bezpiecznie bawić, a gdzie nie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje zabawy dowolne, potrafi wprowadzać nowe, bezpieczne elementy uatrakcyjniające zabawę • dostrzega korzyść z przestrzegania reguł • chętnie uczestniczy w aktywnych formach spędzania czasu z rodziną • wie, co może zagrażać życiu i zdrowiu człowieka
<p>Podstawa programowa 7. Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem Wymagania:</p>	<p>Przykładowe umiejętności szczegółowe</p>
<p>2) odgrywa role w zabawach parateatralnych, posługując się mową, mimiką, gestem i ruchem; umie posługiwać się rekwizytami (np. maską).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje zespołowe zabawy tematyczne • przekazuje nastroj w sposób niewerbalny (robi smutną i wesołą minę), odgrywa scenę kłótni (<i>chmurka</i>) • posługuje się rekwizytami; (małe chmurki, emotikony), uczestniczy w ich przygotowaniu • podejmuje zabawy tematyczne związane z wysłuchanym i/lub odczytanym tekstem (adekwatnie do sytuacji posługuje się intonacją głosu i gestem) • odgrywa przypisane role
<p>Podstawa programowa 9. Wychowanie przez sztukę – różne formy plastyczne. Wymagania:</p>	<p>Przykładowe umiejętności szczegółowe</p>
<p>2) umie wypowiadać się w różnych technikach plastycznych i przy użyciu elementarnych środków wyrazu (takich jak kształt i barwa) w postaci prostych kompozycji i form konstrukcyjnych;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje ilustracje na temat własnych przeżyć pod wpływem opowiadania • tworzy własną kartę pracy wybraną techniką • tworzy ilustracje wtopione w sceny rodzajowe o określonej akcji (uzupełnia ilustracje do opowiadania) • planuje w rzędzie – perspektywa rzędowa • rysuje postać, uwzględniając zasadnicze elementy budowy ciała i ubioru • tworzy kompozycje własne
<p>Podstawa programowa 10. Wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych. Wymagania:</p>	<p>Przykładowe umiejętności szczegółowe</p>
<p>1) wznosi konstrukcje z klocków i tworzy kompozycje z różnorodnych materiałów (np. przyrodniczych), ma poczucie sprawstwa („potrafię to zrobić”) i odczuwa radość z wykonanej pracy;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • konstruuje z różnego materiału, cieszy się z wykonanego zadania • wypowiada się na temat efektów swojego działania w prosty sposób • obserwuje proste eksperymenty (np. zmiana stanu skupienia wody) • bawi się lepkiem i zmarzniętym śniegiem.... dostrzega różnice (ta sama

	substancja zachowuje się w różny sposób)
Podstawa programowa 11. Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń. Wymagania:	Przykładowe umiejętności szczegółowe
1) rozpoznaje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku; podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody, np. nie stoi pod drzewem w czasie burzy, nie zdejmuje czapki w mroźną pogodę;	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzi zabawy badawcze pozwalające zrozumieć zjawiska fizyczne (parowanie, zamrażanie, obieg wody w przyrodzie... • wie jak należy zachować się podczas różnej pogody - rozumie konieczność ochrony przed działaniem zjawisk atmosferycznych (dostosowuje ubiór i zachowanie)
2) wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu i w telewizji, np. że będzie padał deszcz, śnieg, wiał wiatr; stosuje się do podawanych informacji w miarę swoich możliwości.	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje symptomy pogody (chmury, opady śniegu, silny wiatr....) • tworzy i odczytuje piktogramy określające pogodę – kojarzy nazwę z symbolem i właściwym zjawiskiem atmosferycznym • podaje istotne informacje wynikające z prognozy pogody w mediach (<i>ambitny cel</i> lepienie bałwana)

Podstawa programowa 13. Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną. Wymagania:	Przykładowe umiejętności szczegółowe
4) rozróżnia stronę lewą i prawą, określa kierunki i ustala położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów;	<ul style="list-style-type: none"> • określa położenie przedmiotów, które znajdują się wokół dziecka • układa przedmioty wokół siebie zgodnie z poleceniem przyjmuje punkt widzenia drugiej osoby (<i>co widzi inna osoba w różnych sytuacjach</i>) • określa położenie przedmiotów względem siebie • określa położenie przedmiotów/rekwizytów w przestrzeni: „na, pod, za, obok, za mną, przede mną, do przodu, do tyłu

Podstawa programowa 14. Kształtowanie gotowości do nauki czytania i pisania. Wymagania:	Przykładowe umiejętności szczegółowe
1) potrafi określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumie polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki, narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki;	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje punkty na kartce leżącej na stole: tu jest góra, dół, lewy brzeg, prawy brzeg, górne rogi – lewy i prawy, dolne rogi – lewy i prawy • rozumie polecenia typu: rysuj od tego miejsca, narysuj na dole, narysuj pomiędzy..., narysuj w lewym górnym rogu • układa elementy na kartce wg instrukcji (buduje <i>chmurkę</i>) • tworzy własne kompozycje szeregowie (książeczki)
2) potrafi uważnie patrzeć (organizuje pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach;	<ul style="list-style-type: none"> • zauważa zmiany w układzie obrazków lub przedmiotów (<i>gałązka logiczna</i> z 6 elementów) • potrafi odnaleźć właściwy obrazek, zaczynając od różnych fragmentów opowiadania (karty KIEDY..., TO...) • dostrzega i opisuje istotne cechy przedmiotów • określa różnice i podobieństwa między przedmiotami, obrazkami lub układami (np. porównanie własnej karty pracy z kartami kolegów) • skupia uwagę przez na dłuższym działaniu • wskazuje właściwy element, który nie należy do zbioru i uzasadnia wybór • wskazuje brakujący element (zdjęcie, rysunek) i uzasadnia wybór
3) dysponuje sprawnością rąk oraz	

<p>koordynacją wzrokowo-ruchową potrzebną do rysowania, wycinania i nauki pisania;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrysowuje kształty w szablon <i>chmurki</i> • właściwie trzyma kredkę, ołówek, nożyczki (Karta nr 4), ... • samodzielnie wykonuje niektóre pomoce do zajęć (karty pracy, książeczki) • wycina i nakleja w określonym polu elementy, samodzielnie wykonuje karty pracy
<p>4) interesuje się czytaniem i pisanem; jest gotowe do nauki czytania i pisania;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy samodzielnie wykonanej karty pracy (KIEDY....., TO...) • potrafi opowiedzieć historię od różnych jej fragmentów • oznacza przedmioty przy pomocy symboli • „zapisuje” informację przy pomocy prostych rysunków, piktogramów i emotikonów (Karta nr 3, nr 6, nr 7, nr 8)
<p>5) słucha np. opowiadań, baśni i rozmawia o nich; interesuje się książkami;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • słucha uważnie i wskazuje właściwe zdjęcie lub rysunek odpowiadający treści opowiadania • wyodrębnia bohaterów opowiadania • wyodrębnia elementy opowiadania (np. istotne epizody) • wyszukuje ilustracji na określony temat
<p>6) układa krótkie zdania, dzieli zdania na wyrazy, dzieli wyrazy na sylaby; wyodrębnia głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • krótkim zdaniem nadaje tytuł obrazkowi • dokonuje analizy i syntezy słuchowej prostych zdań (dzieli na wyrazy) • stara się rozpoznać proste napisy (<i>konflikt zewnętrzny, konflikt wewnętrzny- czytanie globalne</i>)
<p>7) rozumie sens informacji podanych w formie uproszczonych rysunków oraz często stosowanych oznaczeń i symboli, np. w przedszkolu, na ulicy, na dworcu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy i odczytuje instrukcje dotyczące umów i sposobów postępowania w sytuacjach zagrożenia (np. spotkanie z groźnym psem) • odkodowuje symbole/ piktogramy (np. wspólnie stworzone <i>drzewko ambitnego celu – lepienie bałwana</i>) • „odczytuje” rodzicom wspólnie wykonane karty pracy (np. karta nr 7) • odczytuje symboliczne znaczenie niektórych emotikonów • odczytuje symbole dotyczące sytuacji zawartych w opowiadaniu